

ЛІТЕРАТУРА

(українська та зарубіжна)

9 клас

Завдання
для діагностування результатів навчання
учнів/учениць за темою
«Дж. Байрон “Мазепа”»
за підручником авторського колективу
Ольги Ніколенко
(К.: ВЦ «Академія», 2025)

Авторка – вчителька Олена Гвоздікова

«Так – Ні»

Замалюйте комірки з правильним твердженням зеленим кольором, а з хибним – червоним.

Мазепа прагнув звільнити Україну від тиску Московської держави.

Байрон дізнався про Мазепу й взяв основу для сюжету із щоденників Мазепи.

За основу сюжету поеми взято один епізод із життя Мазепи.

Українська тема була цікавою для письменників-романтиків XIX століття, бо їх приваблювала екзотика Сходу.

Головна мета Байрона у зображенні постаті Мазепи в поемі - передати внутрішній світ героя та ідею свободи.

В образі Мазепи Байрон розкриває байдужість, жорстокість, егоїзм.

У творі Байрона «Мазепа» розкривається конфлікт між особистістю та обставинами долі.

Вірність королю та покірність долі дозволили Мазепі стати гетьманом.

Дикий кінь у поемі Байрона «Мазепа» є символом фатальної долі.

Байрон створив образ України як міфічної казкової землі.

Автор підкреслює зв'язок Мазепи з природою.

У фіналі поеми звучить ідея про те, що майбутнє залежить від волі Бога.

Кросворд

Розв'яжіть кросворд і перевірте свої знання.

По горизонталі

1. Птах, якого побачив Мазепа перед тим, як знепритомнів після смерті коня.
4. Ім'я жінки, в яку закохався Мазепа.
5. Напрямок літератури, до якого належить твір «Мазепа».
6. Розповідач про незвичайний випадок, який трапився з Мазепою в юності.
9. Ім'я короля, якому у творі Байрона розповідають про історію кохання.
11. Символ волелюбного духу Мазепи.

По вертикалі

2. Тварини, яких побачив Мазепа під час бігу його коня.
3. Жанр твору Дж. Байрона «Мазепа».
7. Французький письменник, який описав романтичну історію кохання Мазепи.
8. Ім'я короля, при дворі якого служив молодий Мазепа.
10. Форма побудови твору «Мазепа».
12. Як звали коня Мазепи.

Авторка – вчителька Олена Валеріївна Гвоздікова

Про кого йдеться?

Пригадайте зміст твору і встановіть, хто з персонажів відповідає цим описам.

А «І сам він був, як дуб-титан,
Землі козацької гетьман.
Він обійняв свого коня
За шию, наче той рідня,
І не зважаючи на втому,
Підкинув листя вороному...»

Б «Знеможене у нього тіло
Від рани гострої щеміло,
Нестерпний лихоманки жар
Йому заснути не давав,
Але розвінчаний монарх
Вогненні болі подолав...»

В «Ті очі були чорніш цієї ночі,
Ще й з променем таким
прекрасним.»

Г «Дівчатко з довгою косою,
Струнке, вродливе і ставне ...»

Г «А гордий, що й казати не треба,
І на своє шляхетство дув,
Немов зійшов на землю з неба.
Багатством, родом та ім'ям
Рівнявся тільки королям,
Пишався, чванився, гордив...»

Д «...на світанку днів моїх
З чоловіків ніхто красою
Не міг би зміритись зо мною.
Я мав і молодість, і міць,
Рум'янець повний серед лиця
І шкіру ніжну, молоду...»

1. Вельможа

2. Мазепа

3. Козацька дочка

4. Карл

5. Тереза

6. Мазепа

1

2

3

4

5

6

Сюжет поеми Дж. Байрона «Мазепа»

Визначте сюжет поеми Дж. Байрона «Мазепа». Поєднайте елементи сюжету з твердженнями. Заповніть таблицю.

Експозиція

граф дізнався про зраду і вигадав
для Мазепа страшну кару

Зав'язка

намагаючись розрадити короля, Мазепа
розповідає історію зі свого життя

Мазепу врятували козаки, він
помстився своїм кривдникам

паж і красуня Тереза починають
потайки зустрічатися

**Розвиток
дії**

згадка про поразку шведів

пажа прив'язали до коня і випустили
на волю

**Кульміна-
ція**

невеличкий загін зупиняється
посеред лісу для перепочинку

Карл XII непомітно заснув, і сам
гетьман ліг на спочинок.

Розв'язка

під час своєї служби пажем Мазепа закохався
в молоду дружину польського графа

Коли кінь знесилився і сконав,
Мазепа знепритомнів.

Експозиція

Зав'язка

Розвиток дії

Кульмінація

Розв'язка

Знайдіть слова

Визначте риси характеру Мазепи. Доведіть або спростуйте, що Мазепа – романтичний герой.

Ф	Ж	С	А	М	О	Т	Н	І	Й	Ґ	К	Г	С	П
І	Ї	Н	Ґ	П	Р	И	С	Т	Р	А	С	Н	И	Й
С	И	Л	Ь	Н	И	Й	Б	Ю	Б	У	Н	Т	А	Р
В	В	І	Д	В	А	Ж	Н	И	Й	Ц	Е	Ш	Ч	О
А	Х	Е	Я	И	П	А	Т	Р	І	О	Т	Б	Я	Л
П	З	К	Ч	Н	Е	С	К	О	Р	Е	Н	И	Й	О
Р	Щ	В	О	Л	Е	Л	Ю	Б	Н	И	Й	Ь	Ґ	Д
О	Й	У	С	С	М	І	Л	И	В	И	Й	Т	Ф	А
Н	Е	З	А	Л	Е	Ж	Н	И	Й	У	Н	И	І	Ґ
Л	Ш	Ц	М	Т	Ь	Л	Ю	Д	Я	Н	И	Й	В	Е
Є	Ґ	Й	Ш	Л	Я	Х	Е	Т	Н	И	Й	М	А	У

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

10. _____

11. _____

12. _____

Авторка – вчителька Олена Валеріївна Гвоздікова

Послідовність подій у творі

Визначте послідовність подій у творі
Дж. Байрона «Мазепа».

«Від бігу дикого, прудкого
У мене в грудях сперло дух...»

1

«Кохав я і коханим був...
Кохав я і зазнав кохання.»

3

«...Це несвідоме поєднання –
І ми ніколи не збагнем,
Як раптом іскорка кохання
Шаленим вибухне вогнем.»

5

«А поруч в лицарській юрбі,
Де звисив дуб гілля дебеле,
Мазепа стомлений...»

7

«...Так років з п'ятдесят назад.
Мені двадцятий рік минав...
Ще Казимір королював...»

9

«Та ви дивуєтесь, чому
Король не дякував йому
За повість? Він причину знав:
Король уже з годину спав.»

11

«В жахливий день біля Полтави
Від шведів щастя утекло...»

2

«Мене десяток гайдуків
Йому до спини прикрутив
Тугим ремінням — і пустив...
Свисток, батіг... і кінь побіг...»

4

«Король з усмішкою гіркою
Свою мізерну пайку взяв....»

6

«...А потім
Я став гетьманом в їх країні...»

8

«Отак лежали ми прикупі –
Вмираючий на мертвім трупі.»

10

«...Я зрозумів, що ще не вмер,
Що це й не сон, бо хтось не дав
Мене на жир шулік і ґав»

12

Анаграми

Розв'яжіть анаграми і дізнайтеся, чому поема Джорджа Байрона «Мазепа» є яскравим зразком романтизму.

ньлаСи
сОисотібсьт

Мазепа зображений як людина з глибокими пристрастями, стражданнями та незламною волею.

Бвтнтоасур ат
нКкіюфлт зі
мсвпоСіутльс

Молодий Мазепа кидає виклик суспільним нормам та моралі, закохавшись у Терезу.

Сінмтотсаь ат
аРвнноазуряч

Розповідь Мазепи сповнена розчаруванням від минулого, втраченого кохання, жорстокості світу.

ийтЕзичнок
нФо

Дія поеми перенесена у «далекі» та «екзотичні» для європейського читача місця – українські степи, ліси, дику природу східної Європи.

нетсері од
нлМогуои

Байрон використовує історичний матеріал для розкриття психології героя, його внутрішнього світу та моральних проблем.

іїстймнцоеь

Поема сповнена сильних почуттів: пристрасного кохання, страху, болю, розпачу, відчаю, але й незламності духу.

рмФоа ачіПод
аМутрлаіе

Використання монологу-сповіді Мазепи є основним засобом розкриття його психології.

Авторка – вчителька Олена Валеріївна Гвоздікова

Вікторина

**Перевірте, чи добре ви засвоїли тему
«Поема Дж. Байрона “Мазепа”».**

1. Літературне джерело поеми Байрона «Мазепа» -

- А) «Історія русів»;
- Б) «Історія Карла XII» Вольтера;
- В) щоденник Івана Мазепи;
- Г) мемуари польського шляхтича Яна Пассека.

**2. Які історичні події зображені в поемі Дж. Байрона
«Мазепа»?**

- А) Французька революція;
- Б) битва під Полтавою;
- В) втеча шведів після поразки під Полтавою;
- Г) підготовка Карла XII до битви з армією Петра I.

**3. У якій формі відбувається розкриття психології,
внутрішніх переживань головного героя в поемі Дж.
Байрона «Мазепа»?**

- А) монолог-сповідь;
- Б) авторська характеристика;
- В) щоденник героя;
- Г) розповідь очевидців.

4. Що є головним об'єктом уваги автора в поемі «Мазепа»?

- А) стосунки союзників Мазепи та Карла XII;
- Б) історична подія - битва під Полтавою;
- В) розгляд історичних особистостей (Карла XII, Петра I, Мазепи);
- Г) внутрішній стан головного героя, його спогади, почуття і переживання.

Вікторина

5. Карл XII просить Мазепу розповісти....

- А) звідкіля в гетьмані така мужність;
- Б) чи були в його житті випадки, коли доля давала шанс вийти зі скрутного становища;
- В) де він навчився так вправно їздити верхи;
- Г) як він був обраний гетьманом.

6. Основний зміст поеми Дж. Байрона «Мазепа» становить

- А) біографія Мазепи;
- Б) біографія Карла XII;
- В) опис Полтавської битви та поразки шведів;
- Г) опис нестримного бігу коня.

7. Скільки років було Мазепі , коли він був пажем у Казимира?

- А) 10;
- Б) 20;
- В) 30;
- Г) 40.

8. Як граф наказав покарати Мазепу за його кохання до Терези?

- А) посадити у в'язницю на 10 років;
- Б) прив'язати до ганебного стовпа;
- В) висікти різками привселюдно;
- Г) посадити на дикого коня й вигнали у степ.

Вікторина

9. Як король Карл XII ставиться до Мазепи?

- А) шанує Мазепу за відвагу та чесність;
- Б) не любить Мазепу, хоче позбутися його;
- В) байдуже ставиться до Мазепи;
- Г) залежний від допомоги гетьмана Мазепи.

10. «...похмурий і старий і сам , як дуб той віковий..» - у цих рядках йдеться про ...

- А) Карла XII;
- Б) Петра І;
- В) Мазепу;
- Г) Буцефалоса.

11. «Він путь проклав мені до трону...» - у цих рядках Мазепа говорить про...

- А) Карла XII;
- Б) польського короля Казиміра;
- В) козака, який його врятував;
- Г) польського воєводу.

12. В образі Мазепи Дж. Байрон змалював ...

- А) жертву приниження і насмішок;
- Б) сильну романтичну особистість, здатну на несподівані сміливі вчинки;
- В) придворного-невдаху;
- Г) героя-авантюриста, який здатний на нерозсудливі вчинки.

Тестування

**Перевірте, чи добре ви засвоїли тему
«Романтизм. Творчість Дж. Байрона».**

1. Визначальна ознака романтизму, спільна для письменників усіх країн — це...

- А) зображення виняткових людей у незвичайних обставинах;
- Б) сатиричне зображення людей і подій;
- В) зображення типових рис людей, показ повсякденних подій;
- Г) зображення комічних ситуацій.

2. Що стало історичним підґрунтям для появи романтизму?

- А) створення першої енциклопедії;
- Б) події Французької революції та наполеонівські війни;
- В) великі географічні відкриття;
- Г) поява нових драм та катастроф.

3. Оберіть рядок, у якому всі митці є представниками романтизму.

- А) Д. Байрон, Вольтер, Ж. Санд, В. Гюго;
- Б) А. Міцкевич, Ш. Петефі, Й.-В. Ґете, Вольтер;
- В) Г. Гейне, Е. Т. А. Гофман, В. Гюго, Дж. Байрон;
- Г) Вольтер, Й.-В. Ґете, Г. Гейне, Дж. Байрон.

4. Типовий байронічний герой - це ...

- А) бунтар, мрійник, ідеаліст, вигнанець;
- Б) бунтар, ідеаліст, вигнанець, вигадник;
- В) мандрівник, вигадник, ідеаліст, бунтар;
- Г) скептик, мандрівник, ідеаліст, бунтар.

Тестування

5. Визначте, які характеристики НЕ притаманні для романтичного героя.

- А) самотній бунтар, індивідуаліст, мрійник;
- Б) типова особистість, розчарована в житті, зневірена в усьому;
- В) герой, що прагне до боротьби, протистоїть суспільству;
- Г) самозакохана особистість, що прагне слави і визнання.

6. Ліричний герой поезій Дж. Байрона отримав назву ...

- А) романтичний герой;
- Б) байронічний герой;
- В) зайва людина;
- Г) маленька людина.

7. Байрон брав участь у суспільно-політичному русі ...

- А) луддитів;
- Б) карбонаріїв;
- В) декабристів;
- Г) тремексенів.

8. Протест проти загальноприйнятих норм моралі тогочасної Англії - це...

- А) тема вірша «Хотів би жити знов у горах...»;
- Б) тема вірша «Мій дух, як ніч ...»;
- В) мотив вірша «Хотів би жити знов у горах ...»;
- Г) композиція вірша «Хотів би жити знов у горах ...».

Тестування

А) поезії Дж. Байрона «Мій дух, як ніч ...»;
Б) поезії Дж. Байрона «Хотів би жити знов у горах ...»;
В) поеми Дж. Байрона «Мазепа».

А) «Мій дух, як ніч ...»;
Б) «Хотів би жити знов у горах ...»;
В) «Мазепа».

А) «Корсар»;
Б) «Мазепа»;
В) «Історія Карла XII»;
Г) «Єврейські мелодії».

А) «Не знаю, що стало зо мною...», «Паломництво Чайльд Гарольда», «Корсар», «Мазепа», «Східні поеми»;
Б) «Паломництво Чайльд Гарольда», «Корсар», «Мазепа», «Східні поеми», «Коли розлучаються двоє»;
В) «Паломництво Чайльд Гарольда», «Корсар», «На півночі кедр одинокий...», «Мазепа», «Східні поеми», «Коли розлучаються двоє...»;
Г) «Паломництво Чайльд Гарольда», «Корсар», «Мазепа», «Східні поеми», «Єврейські мелодії».